

ANA TEMA¹

6. Madde (Hukuk Yönü)

Tahkim

(Son Güncelleme Tarihi: 28.02.2025)

Giriş

6. madde, bazı ihtilafların çözüme kavuşturulması amacıyla tahkim mahkemelerinin kurulmasına engel olmamaktadır. Bununla birlikte isteğe bağlı tahkim ile zorunlu tahkim arasında bir ayrım yapılması gerekmektedir. 6. maddenin 1. fıkrasıyla öngörülen tüm güvenceler zorunlu tahkime uygulanabilir (*Suda/Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 49). İsteğe bağlı tahkimlerde, tahkim şartının, özgür iradeyle, hukuka uygun ve tereddüde yer vermeyecek biçimde açık bir şekilde kabulü halinde, taraflar, ilke olarak 6. maddeyle öngörülen güvencelerden feragat edebilirler (*Mutu ve Pechstein/İsviçre*, 2018, §§ 94-96).

Güncel İçtihatlardan Doğan İlkeler

Genel İlkeler:

- 6. madde, bazı ihtilafların çözüme kavuşturulması amacıyla tahkim mahkemelerinin kurulmasına engel olmamaktadır (*Transado - Transportes Fluviais Do Sado, S.A./Portekiz* (k.k.), 2003; *Suda/Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 48; *Mutu ve Pechstein/İsviçre*, 2018, § 94). Hem ilgili taraflar hem de yargı hizmetlerinin yürütülmesi açısından inkâr edilemez avantajları olması sebebiyle, tahkim hükümleri, ilke olarak, Sözleşme'ye aykırılık teşkil etmez (*Tabbane/İsviçre* (k.k.), 2016, § 25; *Mutu ve Pechstein/İsviçre*, 2018, § 94).
- İsteğe bağlı tahkim ile zorunlu tahkim arasında bir ayrım yapılmalıdır. Zorunlu tahkimle ilgili olarak, tahkimin kanunla zorunlu kılındığı hallerde, tarafların uyuşmazlıklarını tahkim yargılamasının yetki alanı dışına çıkarma imkânları bulunmamaktadır. Bu nedenle tahkim mahkemesi 6. maddenin 1. fıkrasıyla öngörülen güvenceleri sağlamalıdır (*Suda/Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 49; *Mutu ve Pechstein/İsviçre*, 2018, § 95; *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, §§ 174, 181). Futbol konusunda ortaya çıkan ihtilafların *sui generis* (kendine özgü) niteliği, şahısları 6. maddenin 1. fıkrasıyla öngörülen adil yargılanma güvencelerinden mahrum bırakmak için yeterli değildir (*Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, § 180).

¹ Bu belge Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olup Mahkeme açısından bağlayıcı değildir. Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece **Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının** sorumluluğu altındadır.

- İsteğe bağlı tahkim, özgürce tercih edilmesi sebebiyle, ilke olarak, 6. maddenin 1. fıkrası kapsamında herhangi bir sorun teşkil etmemektedir (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 96; *Apollo Engineering Limited / Birleşik Krallık* (k.k.), 2019, § 38). Tahkim hükmü, 6. maddenin 1. fıkrasıyla öngörülen güvencelerden bir feragat olarak değerlendirilebilmesi için, “serbest iradeye dayanan, hukuka uygun ve tereddüde yer vermeyecek biçimde açık” şekilde kabul edilmelidir (*Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 48; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 96; *Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, § 127). Ancak taraflar tahkime gitme hususunda uzlaşmaya vardıklarında, bu kendiliğinden, 6. maddenin 1. fıkrası kapsamındaki tüm haklarından muğlak olmayan şekilde feragat ettikleri anlamına gelmemektedir (bk. Mahkemenin, başvuranın seçiminin, “muğlak olup olmadığı” veya başka bir ifadeyle, başvuranın, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından karara bağlanması hakkında bilerek feragat edip etmediğini değerlendirdiği *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 121-123; ayrıca bk. Mahkemenin, başvuran şirketin, tarafsızlık güvencesinden ve de ulusal mahkemelerin, hakem kararının, hakemlerin tarafsızlığı ile ilgili olanlar da dâhil olmak üzere, ilgili kurallara uygunluğunu sağlayacağına dair güvenceden açıkça feragat edip etmediklerini incelediği *Beg S.p.a. /İtalya* 2021, §§ 136-143).
- Tahkim, kanunen zorunlu olmadığı durumlarda bile isteğe bağlı olarak kabul edilmeyebilir. Örneğin *Mutu ve Pechstein/İsviçre*, 2018, davasında, tahkim hükmünün kabul edilmemesinin, ikinci başvuranın mesleki hayatı açısından olumsuz sonuçlar doğuracak nitelikteydi; bu nedenle Mahkeme ikinci başvuranın, söz konusu hükmü özgür ve muğlak olmayan bir şekilde kabul etmediği değerlendirmesinde bulunmuştur (§§ 113-115).
- Bazı durumlarda tahkim zorunlu ve de isteğe bağlı olmamakla birlikte üçüncü kişilerce başvurana dayatılmış olabilir (bk. Başvuranın azınlık hissedar olduğu şirket ile şirketin ana hissedarı arasındaki bir ihtilafın tahkime sunulmasına ilişkin bir anlaşmayla ilgili *Suda/Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 50).

6. Maddenin 1. Fıkrasının Uygulanabilirliği:

- Tahkim mahkemesi tarafından ödenmesine hükmedilen meblağları alma hakkı 6. madde kapsamında bir “medeni hak” olarak değerlendirilir. Dolayısıyla 6. maddenin 1. fıkrası, bir tahkim hükmünün iptali için olağan mahkemeler önünde açılan davalara uygulanabilir (*Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 1994, § 40; bk. aynı zamanda, *Xavier Lucas/Fransa*, 2022, §§ 29-32).
- Bir Futbol Kulübüne tazminat ödenmesi malvarlığına ilişkin haklarla ilgili olup özel kişiler arasındaki sözleşme ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bunlar 6. madde anlamında “medeni” haklardır (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 57; *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, § 159).
- Bir yardımcı hakemin en üst düzey hakemlikten “bölge” hakemliğine düşürülmesi ve bunun yardımcı hakemin mesleki kariyeri üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra buna bağlı olarak uğradığı gelir kaybı, söz konusu hakların “medeni” nitelikte olduğunu göstermek için yeterlidir (*Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, § 160).
- Meslek kuruluşları önünde yürütülen bir disiplin yargılamasında ve mesleğini icra etme hakkını iki yıllığına askıya alınma nedeniyle tehlikede olması kapsamında söz konusu hakların “medeni” niteliğinden şüphe duyulmamaktadır (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 58; bk. ayrıca, bir futbol hakeminin lisansının iptaliyle sonuçlanan bir cezayla ilgili, *İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021, § 65).
- Kamuoyuna yapılan açıklamalar (televizyonda ya da sosyal ağlarda) sonrasında meslek organları önünde disiplin yargılamaları başlatıldığında, söz konusu yargılamaların 6.maddenin 1. fıkrası anlamında bir “medeni hak” teşkil eden ifade özgürlüğü hakkının

kullanılmasını engellendiği düşünülebilir (bir futbol kulübü yöneticisi hakkında verilen disiplin cezalarıyla ilgili, *Sedat Doğan /Türkiye*, 2021, § 20; bir futbol hakemi hakkında verilen disiplin cezalarıyla ilgili, *İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021, § 15).

- Profesyonel bir futbolcu aleyhine yürütülen ve birkaç maç cezasıyla sonuçlanan disiplin yargılaması, kulübünün maddi hakları üzerinde olumsuz etkilere sahip olup bu durum, 6. maddenin 1. fıkrası anlamında “medeni hakları” açısından sonuçlar doğurur (*Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye*, 2021, § 20).
- Bununla birlikte amatör sporcuların futbolla ilgili tüm faaliyetlerden men edilmeleri malvarlığına ilişkin haklarla ilgili olmayıp bu durum 6. maddenin 1. fıkrasını uygulanamaz kılmaktadır. *Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye*, 2020, davasında, Mahkeme, amatör futbolcuların ücret almadan oynadıklarını kaydetmiştir. Dolayısıyla (müsabakalara ve antrenmanlarda geçirdikleri süre için ücret alan) profesyonel sporcuların aksine amatör futbolculara sadece yaptıkları harcamalar karşılığında geri ödeme yapılabilir; dolayısıyla futbolla ilgili faaliyetlerden men edilmeleri mesleği icra etme haklarını tehlikeye atmaz. *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, davasında, başvuranlar Türkiye’de amatör futbol liglerinde oynayan futbolculara kulüpleri tarafından ücret ya da başkaca ödenekler ödenmesinin olağan bir durum olduğunu ileri sürmüş olsalar da, Mahkeme, başvuranların kulüpleriyle imzaladıkları böyle bir anlaşmanın suretini sunmadıklarını ya da yapılan ödemeler ve alınan ödeneklerle ilgili herhangi bir kanıt sunmadıklarını gözlemlemiştir. Dolayısıyla başvuranlar söz konusu ihtilafın maddi nitelikte olduğunu göstermemişlerdir (§ 155).

“Uluslararası Diğer Bir Soruşturma Veya Çözüm Mercii” Olarak Tahkim Mahkemeleri:

- Uluslararası tahkim mahkemelerine taşınmış olan bir dava daha önce “uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm mercii” sunulmuş olarak kabul edilebilir ve Sözleşme’nin 35. maddesinin 2. fıkrasının b) bendi gereğince kabul edilemez olarak değerlendirilebilir (Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi (ICSID) Tahkim Mahkemesi ile ilgili, *Le Bridge Corporation LTD S.R.L. /Moldova Cumhuriyeti* (k.k.), 2018, § 22-33,). Strazburg Mahkemesi önündeki başvuran, tüzel bir kişilik olan Le Bridge iken, ICSID önündeki başvuran, gerçek kişi ve yatırımcı olan Franck Charles Arif idi. Bununla birlikte Mahkeme, aynı zamanda şirketin yönetim kurulu başkanı da olan Arif’in başvuran şirketin hisselerinin %100’üne sahip olması ve bu nedenle davasını Mahkemeye taşırken başvuru formunu bu sıfatla imzalamış olması sebebiyle bu davaların esas yönünden aynı olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur.
- *OAQ Neftyanaya Kompaniya Yukos /Rusya*, 2011, davasında Mahkeme, tahkim yargılamasının tarafları ile Mahkeme önündeki yargılamadaki tarafların farklı olması ve bu nedenle başvuruların Sözleşme’nin 35. maddesinin 2. fıkrasının b) bendi anlamında “esas yönünden aynı” olmaması sebebiyle Lahey’de bulunan Daimi Tahkim Mahkemesinin “uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm mercii” olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunu incelememiştir (§§ 519-526).

Tahkim Mahkemelerinin Eylem Veya İhmallerinde Devletlerin Sorumluluğu:

- Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) bir devlet mahkemesi veya başka bir kamu hukuku kuruluşu olmayıp özel hukuka tabi vakıf altında kurulmuş bir müessese olmasına rağmen İsviçre mahkemeleri, CAS kararlarının geçerliliğini belirleme yetkisine sahipti ve Federal Mahkeme, başvuranların itirazlarını reddetmiş ve böylece söz konusu tahkim kararlarına kesin hüküm

etkisi vermişti. Dolayısıyla davalı Devlet sorumlu olup Mahkeme *ratione personae* (kişi bakımından) yetkiye sahipti (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 65-67).

- Mahkeme benzer şekilde, ulusal mahkemeler tarafından geçerli sayıldığı üzere, Roma Ticaret Odası Tahkim Dairesinin (kamu hukuku kuruluşu) eylem ve ihmalleri ile ilgili başvuruları incelemek için de *ratione personae* (kişi bakımından) yetkiye sahipti (*Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, §§ 63-66).

Bir Mahkemeye Erişim:

- Bir mahkemeye erişim hakkı, bir davanın ülkenin olağan yargı yapılarına dâhil edilmiş klasik bir mahkemeye taşınmasını gerektirmez. Aksine 6. maddenin 1. fıkrasında yer alan “mahkeme” ifadesi, sınırlı sayıda ihtilafı karara bağlamaktan sorumlu bir organı ifade edebilir (*Lithgow ve diğerleri /Birleşik Krallık*, 1986, § 201; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 94; *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, § 173).
- Bir kişi, bir tahkim hükmüne dayanarak davasının bir yargı makamı veya mahkeme tarafından görülmesi hakkından feragat edebilir. Tahkim hükümlerinin hem ilgili kişiler hem de yargı hizmetlerinin yürütülmesi açısından inkâr edilemez avantajları olup ilke olarak Sözleşme ile çelişmezler (*Pastore /İtalya* (k.k.), 1999; *Eiffage SA ve diğerleri /İsviçre* (k.k.), 2009; *Tabbane /İsviçre* (k.k.), 2016, § 25; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 94).
- Bir mahkemeye erişimin, örneğin uluslararası bir örgütün ulusal mahkemeler bakımından yargı bağımsızlığı nedeniyle sınırlı olduğunda durumlarda, tahkim yargılamaları Sözleşme tarafından güvence altına alınan haklarının korunması için makul bir seçenek olabilir (*Klauecker /Almanya* (k.k.), 2015, §§ 71-76);
- Bir ulusal mahkemenin veya bir hakem mahkemesinin, bir ihtilafı inceleme konusunda neden yetkili olmadığını ikna edici, ayrıntılı ve gerekçeli bir kararla açıklaması durumunda, mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlama, adaletin iyi idaresi ve ulusal mahkeme kararlarının etkinliği gibi izlenen meşru amaçlarla orantısız olmayabilir ve sonuç olarak Sözleşme'nin ihlalini teşkil etmeyebilir (*Ali Rıza/İsviçre*, 2021, §§ 85-98).

Yasayla Kurulmuş Mahkeme:

- Bir tahkim mahkemesi, Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) için, *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, davasında belirtilen belirli kriterleri karşılaması halinde “yasayla kurulmuş bir mahkeme” olarak kabul edilir. Mahkeme, CAS'nin yetkisinin özel hukuka tabi bir vakıftan kaynaklanmasına rağmen, hukuk normlarına dayanarak ve organize bir prosedür neticesinde, önüne taşınan tüm ihtilaflar kapsamında, tüm hukuki ya da maddi meseleleri ele almak için tam yargı yetkisinden yararlandığına karar vermiştir. Verdiği kararlar bu ihtilaflara yargısal bir çözüm getirmekle birlikte Federal Mahkeme önünde itiraza konu olabiliyordu. Federal Mahkeme, CAS tarafından verilen kararları, bir devlet mahkemesinin verdiği kararlarla benzer nitelikteki “gerçek kararlar” olarak değerlendirmiştir. Başvuranların davaları, Uluslararası Özel Hukuka İlişkin Federal Kanun ile Federal Mahkemenin içtihadının birleşik etkisiyle karara bağlandığı sırada, CAS, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında “yasayla kurulmuş bir mahkeme” görünümündeydi (§ 149).

Çekişmeli Kamuya Açık Duruşma:

- 6. maddenin 1. fıkrasında belirtilen ilgili ilkeler bu bağlamda tahkim mahkemeleri önündeki duruşmalara uygulanır (*Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 53; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 182-183); duruşma yapılmasının gerekli olmadığı bir dava için, bk. *Ali Rıza/İsviçre*, 2021, §§ 113-119.

- 6. maddenin 1. fıkrası, kamuya açık duruşma hakkından, açıkça veya zımnen olsun, kendi isteğiyle feragat edilmesini engellemektedir (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 180-181). Bir mahkeme önünde dahi kamuya açık duruşma hakkından geçerli olarak feragat etmek mümkündür; dolayısıyla bu ilke -amacı genellikle aleniyetten kaçınmak olan- tahkim yargılamaları için de geçerlidir (*Suovaniemi ve diğerleri /Finlandiya* (k.k.), 1999). Bu nedenle tahkim kapsamında kamuya açık duruşma yapılmaması, özellikle de başvuranın olağan hukuk mahkemeleri önünde dava açmak yerine tahkim yargılamasını seçtiği durumlarda (*Kolgu/Türkiye* (k.k.), 2013, §§ 36-47), tahkim yargılamasını tek başına makul dışı kılmaz (*Klauecker /Almanya* (k.k.), 2015, § 74; *Kolgu /Türkiye* (k.k.), 2013, §§ 44-45).

Bağımsızlık ve Tarafsızlık:

- Başvuranların, hakemin bağımsızlığı ve tarafsızlığına itiraz etmek için gerekçelerinin ve bunu yapma imkânları olduğu halde itirazda bulunmadıkları durumlarda, tarafsız bir hâkim hakkından kesin olarak feragat etmiş olarak değerlendirilirler (*Suovaniemi ve diğerleri /Finlandiya* (k.k.), 1999). Buna karşılık, böyle bir itirazda bulunulduğunda, tahkim yargılaması, isteğe bağlı tahkim durumunda bile, 6. maddenin 1. fıkrasıyla öngörülen güvenceleri sağlamalıdır. Bu durumda, başvuranın davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından incelenmesi hakkında “muğlak olmayan şekilde” feragat ettiği düşünülemez (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 121-123; *Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, §§ 136-143).
- Mahkeme, tahkim yargılaması kapsamında tarafsız bir hâkim hakkından feragat etme meselesini, tamamen adli bir yargılama kapsamında benzer bir feragatin geçerliliği konusunda karar vermek zorunda kalmadan incelemiştir (*Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, § 141).
- Bir mahkemenin üyelerinin atanma şekli, üyeleri atandıktan sonra baskıya maruz kalmamaları, talimat almamaları ve görevlerini icra ederken tamamen bağımsız olmaları şartıyla, bu yargılama organının bağımsızlığı ve tarafsızlığını tek başına tehlikeye atmaz (*Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, § 209).
- Bir futbol federasyonunun yönetim kurulu ile tahkim kurulu arasında güçlü ve örgütsel bağlar bulunması halinde, tahkim kurulunun organizasyonu ve işleyişine dair yönetim kuruluna verilmiş olan geniş yetkilerden kaynaklanan yapısal eksiklikler, tahkim kurulunun üyelerinin gerekli bağımsızlık ve tarafsızlıkla hareket ettiklerinden şüphe etmek için meşru gerekçe teşkil etmektedirler (*Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, § 222). Bu durum özellikle tahkim kurulu üyelerinin görev süresinin yönetim kurulu üyelerinkiyle aynı olduğu ve tahkim kurulu üyelerinin meslek ahlakına ilişkin herhangi bir kurala bağlı olmadığı hallerde geçerlidir. Öte yandan, kulüpler ile oyuncular arasındaki sözleşmeye dayalı ihtilafları karara bağlayan tahkim kurulunun, kurulun üyelerini seçen yönetim kurulunun çoğunlukla futbol kulüplerinin eski üyelerinden veya yöneticilerinden oluşması ve tahkim kurulunun heyetini futbol kulüpleri lehine etkilemesi halinde görevlerini bağımsız ve tarafsız bir şekilde yerine getirememesi mümkündür (§§ 201 -223).

Yargılamaların Süresi:

- Tahkim yargılamalarının süresi sadece bizzat tahkim yargılaması (*Deservire SRL /Moldova*, 2009, § 48) bakımından değil fakat aynı zamanda yargılamanın toplam süresinin değerlendirilirken de göz önünde bulundurulur (*Stechnauer/Avusturya*, 2010, § 43; *Puchstein /Avusturya*, 2010, § 39).

Tahkim Kararlarının İcrası:

- Bir tahkim kararının icra edilmemesi 6.maddenin 1. fıkrasının ihlaline yol açabilir (*Ostapenko /Ukrayna*, 2007, §§ 40-42; *Marini /Arnavutluk*, 2007, §§ 130-135; *Regent Company /Ukrayna*, 2008, §§ 59-60).

Önemli Örnekler

- *Lithgow ve diğerleri /Birleşik Krallık*, 1986: Bağımsız bir mahkemeye ve “yasal bir mahkeme” olarak tahkim mahkemesine erişim (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 1994: Devletin borcu olduğunu tespit eden bir tahkim kararının yasama işlemiyle iptal edilmesi (6.maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Suovaniemi ve diğerleri/Finlandiya* (k.k.), 1999: Mahkeme hakkından feragat; hakemin tarafsızlığına itiraz (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Pastore /İtalya* (k.k.), 1999: Tahkim yargılaması lehine mahkeme hakkından feragat (kabul edilemez- açıkça dayanaktan yoksun);
- *Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A./Portekiz* (k.k.), 2003: Tahkim mahkemesi önünde 6. maddenin 1. fıkrasıyla korunan bazı haklardan feragat (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Regent Company /Ukrayna*, 2008: Kesinleşmiş tahkim kararının uzun süre boyunca icra edilmemesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Eiffage SA ve Diğerleri /İsviçre* (k.k.), 2009: Avrupa Nükleer Araştırma Örgütü ile sözleşme imzalayarak mahkeme hakkından feragat (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Granos Organicos Nacionales S.A. /Almanya* (k.k.), 2010: Tahkim hükmünün geçersiz olup olmadığını belirleme yetkisi ulusal mahkemelere ait olduğunda, başvuranın ulusal mahkemelere başvurmadan önce davayı tahkim mahkemesine taşıma yükümlülüğü bulunmamaktadır (kabul edilebilir);
- *Suda /Çek Cumhuriyeti* , 2010: Üçüncü tarafların anlaşmaya vardıkları hüküm nedeniyle tahkim yargılamasına tabi olma yükümlülüğü (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Kolgu/Türkiye* (k.k.), 2013: Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu önünde Bir futbolcuyla kulübü arasındaki tahkim yargılamasında kamuya açık duruşma yapılmaması (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Klauecker /Almanya* (k.k.), 2015: Başka bir makul başvuru yolunun bulunduğu durumlarda, Avrupa Patent Ofisinde işe alım prosedürünü gözden geçirmek için ulusal mahkemelere erişimin kısıtlanması (hakem kararı ile çözüm) (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Tabbane /İsviçre* (k.k.), 2016: Bir tahkim kararına karşı itirazda bulunma hakkından feragat (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Le Bridge Corporation LTD S.R.L. /Moldova Cumhuriyeti* (k.k.), 2018: Aynı şikâyetler başvuran tarafından uluslararası diğer bir soruşturma ya da çözüm merciine, ICSID Tahkim Mahkemesine sunulmuştur (kabul edilemez-esas yönünden aynı);
- *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018: Spor Tahkim Mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığına itiraz (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok); kamuya açık duruşma yapılmaması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);

- *Apollo Engineering Limited / Birleşik Krallık* (k.k.), 2019: bir tahkim hükmünün kabul edilmesiyle 6. maddenin 1. fıkrasıyla öngörülen bazı güvencelerden vazgeçilmesi (kabul edilemez-açıkça dayanaktan yoksun);
- *Bakker /İsviçre* (k.k.), 2019: Bir başvuran, CAS tarafından ömür boyu meslekten (profesyonel bisikletçi) men ile cezalandırılmıştır; başvuran, Federal Mahkeme önünde adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun);
- *Promimpro Exports and Imports Limited and Sinequanon Invest /Ukrayna* (k.k.), 2019: Bir tahkim kararının icra edilmemesi (kabul edilemez; *ratione personae* (kişi bakımından) uygunsuzluk);
- *Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye*, 2020: Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığı (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal; amatör futbolcular için her türlü futbol faaliyetinden bir yıllığına men edilme (kabul edilemez; *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk);
- *Mediation Berti Sports /Türkiye* (k.k.), 2020: Futbolu düzenleyen ulusal mevzuat, futbolla ilgili bir temsil sözleşmesinden dolayı bir tüzel kişi tarafından yapılan başvuruları ele almaması ve tüzel kişilere Türkiye Futbol Federasyonu önünde dava açma ehliyeti vermemesi sebebiyle, hakkın “medeni” nitelikte olmaması (kabul edilemez- *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk);
- *Sedat Doğan /Türkiye, Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye, İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021: Bir futbol kulübü yöneticisi, profesyonel bir oyuncu ve profesyonel bir hakem hakkında verilen cezalarla ilgili olarak, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığı (üç davada 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal; ikinci davada, sadece oyuncularından birine verilen cezaya ulusal mahkemeler önünde itiraz eden futbol kulübü bakımından ve futbolcu bakımından kabul edilemez);
- *Beg S.p.a. /İtalya*, 2021: Roma Ticaret Odası Tahkim Dairesi hakemlerinden birinin tahkim yargılamasında karşı tarafı kontrol eden şirket ile daha önceki ve paralel mesleki bağlantıları (özellikle paralel hukuk yargılamalarındaki avukatlık rolü olarak) nedeniyle tarafsız olmaması, (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).
- *Ali Rıza/İsviçre*, 2021: Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve İsviçre Yüksek Mahkemesi önünde mahkemeye erişim hakkının kısıtlanması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok); kamuya açık duruşma yapılmaması ve silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği iddiası (kabul edilemez - açıkça dayanaktan yoksun);
- *Xavier Lucas/Fransa*, 2022: Pratik engellere rağmen, başvurunun elektronik yolla yapılmaması sebebiyle bir tahkim kararının iptali başvurusunun kabul edilemez olduğuna ilişkin bir kararın aşırı şekilciliği. 6. maddenin 1. fıkrasının uygulanabilirliği (kabul edilebilir - *ratione materiae* (konu bakımından); 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).

6. Madde (Ceza Yönü) Kapsamındaki Davalar:

- *Deweert/Belçika*, 1980: Başvuranın işyerinin geçici olarak kapatılmasına yönelik kısıtlama altında verilen transaksyonel ceza (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020: Başvuranların her türlü futbol faaliyetinden bir yıllığına men edilmesiyle sonuçlanan disiplin yargılaması, §§ 153-154 (kabul edilemez; *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk).

Sözleşme'nin Diğer Maddeleri Açısından İncelenen Tahkim

7. Madde:

- [Platini /İsviçre](#) (k.k.), 2020: Profesyonel spor alanından disiplin cezasıyla uzaklaştırılmaya yol açan tahkim kararı; FIFA Disiplin Talimatı'na dayanan ve onun yargı organları tarafından verilen karar (kabul edilemez; *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk).

8. Madde:

- [Platini /İsviçre](#) (k.k.), 2020: Profesyonel spor alanından disiplin cezasıyla uzaklaştırılmaya yol açan tahkim kararı (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun).

10. Madde:

- [Sedat Doğan /Türkiye, Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye, İbrahim Tokmak /Türkiye](#) , 2021: Türkiye Futbol Federasyonu tarafından, bir televizyon programı ve sosyal ağlarda yapılan açıklamalar nedeniyle, yeterince gerekçelendirilmeden verilen disiplin ve spor cezaları ile para cezaları (ihlal).

11. Madde:

- [Açık Deniz Çalışanları Sendikaları ve diğerleri /Norveç](#) (k.k.), 2002: Devletin zorunlu tahkimini öngören bir hükümet kararıyla getirilen grev yasağı (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun);
- [Akademisyenler Konfederasyonu/İzlanda](#) (k.k.), 2018, §§ 28-35: Sendikaların grev hareketlerine kısıtlama getiren ve zorunlu tahkim gerektiren mevzuat (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun).

1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi:

- [Stran Greek Rafinerileri ve Stratis Andreadis /Yunanistan](#), 1994, §§ 61-62 ve §§ 73-75: Kesin hüküm gücüne sahip olan ve icra edilebilir olarak değerlendirilen tahkim kararları 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında "mülk" teşkil ederler; tahkim kararıyla ödenmesi gereken meblağın Devlet tarafından ödenmemesi (1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: ihlal);
- [Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A. /Portekiz](#) (k.k.), 2003: Bir imtiyaz sözleşmesinin tahkim mahkemesi tarafından yorumlanması nedeniyle tazminat ödenmeden mülkiyetten mahrum bırakma iddiası; kamu makamlarına atfedilebilecek bir müdahalenin olmaması (kabul edilemez; *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk);
- [Regent Company /Ukrayna](#), 2008, §§ 61-62: Bir tahkim kararının uzun süre icra edilmemesi (1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: ihlal);
- [Sedelmayer/Almanya](#) (k.k.), 2009: Başka bir devlet aleyhindeki tahkim kararının uygulanmaması (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun);
- [Kin-Stib ve Majkic /Sırbistan](#), 2010, §§ 83-85: Bir tahkim kararının kısmen icra edilmemesi (1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: ihlal);
- [Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye](#), 2020: Tahkim kurulu tarafında verilen ve başvuruların iddialarına göre gelecekteki gelirlerinden mahrum bırakan disiplin cezası (kabul edilemez; *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk);
- [BTS Holding, a.s./Slovakya](#), 2022, §§ 71-73: Uluslararası Ticaret Odası tarafından verilen tahkim kararının icra edilmemesi (1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: ihlal)

Genel İlkelerin Özeti

- Mahkeme hakkıyla ilgili genel ilkeler: *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 92-96, *Ali Rıza/İsviçre*, 2021, §§ 72-77.
- Yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkemeyeyle ilgili genel ilkeler: *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 138-144; *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, 2020, §§ 194-200;
- Kamuya açık duruşma hakkıyla ilgili genel ilkeler: *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 175-177; *Ali Rıza/İsviçre*, 2021, §§ 113-115.

Diğer Atıflar

Avrupa Konseyi Belgeleri:

- 2151 (2017) sayılı AKPM Kararı - Uluslararası Yatırımları Koruma Anlaşmalarında Yatırımcı-Devlet Tahkiminin İnsan Haklarına Uygunluğu
- Sportif Faaliyetlerde Disiplin ve Tahkim Yargılamaları (Adli Makamların Kullanımına Yönelik Uygulama El Kitabı)
- Spor Kuruluşlarının Disiplin ve Tahkim Yargılamaları Kapsamında Avrupa’da İnsan Haklarının Korunması” - Uygulama El Kitabı No. 5 (2018)

BAŞLICA İÇTİHAT ATIFLARI

İlke Kararları:

- *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, no. 40575/10 ve 67474/10, 2 Ekim 2018 (CAS'nin bağımsız ve tarafsız olmadığı iddiasıyla ilgili olarak 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok; CAS önünde kamuya açık duruşma nedeniyle 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Ali Rıza ve diğerleri /Türkiye*, no. 30226/10 ve diğer 4 başvuru, 28 Ocak 2020 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).

6. Madde (Hukuk Yönü) Kapsamındaki Diğer Davalar:

- *Bramelid ve Malmström /İsveç*, Komisyonun 31 no.lu raporu, no. 8588/79 ve 8589/79, 12 Aralık 1983 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Lithgow ve diğerleri /Birleşik Krallık*, 8 Temmuz 1986, Seri A no. 102 (1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesiyle birlikte 14. madde, 6. maddenin 1. fıkrası, 13. madde: ihlal yok);
- *Stran Greek Rafinerileri ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 9 Aralık 1994, Seri A no. 301-B (6. maddenin 1. fıkrasının ve 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi: ihlal; yargılamanın süresiyle ilgili olarak 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Suovaniemi ve diğerleri /Finlandiya* (k.k.), no. 31737/96, 23 Şubat 1999 (6. madde: kabul edilemez –açıkça dayanaktan yoksun);
- *Pastore /İtalya* (k.k.), no. 46483/99, 25 Mayıs 1999 (6. maddenin 1. fıkrası: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun);
- *Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A. /Portekiz* (k.k.), no. 35943/02, 16 Aralık 2003 (6. maddenin 1. fıkrası: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun; 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: kabul edilemez- *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk
- *Regent Company /Ukrayna*, no. 773/03, 3 Nisan 2008 (6. maddenin 1. fıkrası ve 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi: ihlal);
- *Eiffage SA and Others /İsviçre* (k.k.), no. 1742/05, 15 Eylül 2009 (6. maddenin 1. fıkrası: kabul edilemez- *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk; 13. madde: kabul edilemez– açıkça dayanaktan yoksun);
- *Granos Organicos Nacionales S.A. /Almanya* (k.k.), no. 19508/07, 12 Ekim 2010 (Sözleşme'nin 6. maddesi ayrı olarak ve 14. madde ile birlikte: kabul edilebilir);
- *Suda /Çek Cumhuriyeti*, no. 1643/06, 28 Ekim 2010 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Kolgu /Türkiye* (k.k.), no. 2935/07, 27 Ağustos 2013 (6. madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun);
- *Klausecker /Almanya* (k.k.), no. 415/07, 6 Ocak 2015 (6. madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun);
- *Tabbane /İsviçre* (k.k.), no. 41069/12, 1 Mart 2016 (6. madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun);
- *Le Bridge Corporation LTD S.R.L. /Moldova Cumhuriyeti* (k.k.), no. 48027/10, 27 Mart 2018 (6. maddenin 1. fıkrası ve 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi: kabul edilemez – esas yönünden aynı);

- *Apollo Engineering Limited/ Birleşik Krallık* (k.k.), no. 22061/15, 2 Temmuz 2019 (6. maddenin 1. fıkrası: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun);
- *Bakker /İsviçre* (k.k.), no. 7198/07, 3 Eylül 2019 (6. madde: kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksun);
- *Promimpro Exports and Imports Limited ve Sinequanon Invest /Ukrayna* (k.k.), no. 32317/10, 10 Eylül 2019 (6. maddenin 1. fıkrası ve 13. madde ile 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: kabul edilemez – *ratione personae* (kişi bakımından) uygunsuzluk;
- *Mediation Berti Sports /Türkiye* (k.k.), no. 63859/12, 12 Mayıs 2020 (6. maddenin 1. fıkrası: kabul edilemez- *ratione materiae* (konu bakımından) uygunsuzluk;
- *Sedat Doğan /Türkiye*, no. 48909/14, 18 Mayıs 2021 (6. maddenin 1. fıkrası ve 10. madde: ihlal);
- *Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye*, no. 48924/16, 18 Mayıs 2021 (6. maddesinin 1. fıkrası ve 10. madde: ihlal);
- *İbrahim Tokmak /Türkiye*, no. 54540/16, 18 Mayıs 2021 (6. maddenin 1. fıkrası ve 10. madde: ihlal);
- *Beg S.p.a. /İtalya*, no. 5312/11, 20 Mayıs 2021 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Ali Rıza/İsviçre*, no. 74989/11, 13 Temmuz 2021 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Xavier Lucas/Fransa*, no. 15567/20, 9 Haziran 2022 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).